

Dosarul nr. 2ra-17/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. Gh. Stratulat)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, I. Țurcan, L. Pruteanu)

DECIZIE

21 aprilie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Lilia Denisiuc, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Lilia Denisiuc împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a plângerii și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 09 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Lilia Denisiuc, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu și a fost menținută hotărârea din 21 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La data de 01 august 2018, Lilia Denisiuc a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a plângerii și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la 02 iulie 2014, la Inspectoratul de Poliție Ciocana a fost înregistrată plângerea lui Ștefan Timotin, care a solicitat tragerea la răspundere penală a Liliei Denisiuc și a lui Vitalie Denisiuc, care la 30 aprilie 2010 și 06 mai 2010, prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul unui împrumut, ar fi însușit de la el suma de 12 700 de euro, lăsând în gaj un teren cu suprafață de 10, 5 ari, amplasat în comuna Budești, str. Sf. Ilie 9, înregistrat după Lilia Denisiuc.

A invocat că la 01 august 2014, a fost inițiată urmărirea penală în cauza nr. 2011481390, după semnele infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) din Codul penal. În cadrul procesului penal, în calitate de bănuți au fost recunoscuți Vitalie Denisiuc și Lilia Denisiuc, ulterior fiind puși sub învinuire de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) din Codul penal.

A relatat că la 18 noiembrie 2014, procurorul Renata Anici, a dispus prin ordonanță scoaterea lor de sub urmărire penală și clasarea procesului penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii de escrocherie. Această ordonanță a fost contestată de avocatul Angela Babără procurorului ierarhic superior în ordinea art. 299¹ din Codul de procedură penală, însă prin ordonanța din 15 decembrie 2014 plângerea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

La 05 ianuarie 2015, avocatul Angela Babără a contestat ordonanțele din 18 noiembrie 2014 și 15 decembrie 2014 la Judecătoria Ciocana mun. Chișinău, în ordinea art. 313 din Codul de procedură penală, invocând ilegalitatea acestora. Prin încheierea din 10 martie 2015 a Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău, în lipsa reclamantei și a reprezentantului acesteia, a fost admisă plângerea depusă de Timotin Ștefan, reprezentat de avocatul Angela Babără.

A menționat că la 30 octombrie 2015, procurorul Roman Clim a dispus prin ordonanță scoaterea de sub urmărire penală a Vitalie Denisiuc și Lilia Denisiuc și clasarea procesului penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii de escrocherie. La 18 iulie 2016, avocatul Angela Babără a contestat ordonanța din 30 octombrie 2015 cu privire la scoaterea de sub urmărire penală și clasarea procesului penal în cauza penală nr. 2014481390, precum și ordonanța procurorului ierarhic superior de neadmitere a plângerii.

Lilia Denisiuc a susținut că la 02 noiembrie 2016, împreună cu Vitalie Denisiuc, au declarat recurs împotriva încheierii din 10 martie 2015 a Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău, solicitând repunerea în termen, admiterea recursului, casarea încheierii și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care plângerea lui Ștefan Timotin să fie respinsă ca neîntemeiată. Prin decizia din 05 decembrie 2016 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, a fost admis recursul și a fost casată încheierea din 10 martie 2015 a judecătorului de instrucție al Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău, cu dispunerea rejudecării plângerii, în alt complet de judecată.

A afirmat că prin încheierea din 18 aprilie 2017 a judecătorului de instrucție al Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, au fost respinse plângerile depuse de avocatul Angela Babără la 05 ianuarie 2015 și 18 iulie 2016, ca fiind neîntemeiate. Nefiind de acord cu încheierea instanței de judecată, avocatul Angela Babără a declarat recurs. Prin decizia din 27 septembrie 2017 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, a fost admis recursul și a fost casată încheierea din 18 aprilie 2017 a judecătorului de instrucție al Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, cu dispunerea rejudecării plângerii, în alt complet de judecată.

Reclamanta a indicat că prin încheierea din 07 februarie 2018 a judecătorului de instrucție al Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, au fost respinse plângerile depuse de avocatul Angela Babără la 19 iulie 2016 și 05 ianuarie 2015, ca fiind neîntemeiate. Iar, prin decizia din 12 aprilie 2018 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, a fost respins recursul și a fost menținută încheierea din 07 februarie 2018.

Consideră că dreptul la examinarea în termen rezonabil a plângerii depuse de avocatul Angela Babără la 05 ianuarie 2015 a fost încălcat prin durata excesivă a procesului de peste 3 ani, or, în conformitate cu art. 313 alin. (4) din Codul de procedură penală, plângerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, cu participarea procurorului și cu citarea persoanei care a depus plângerea.

Reclamanta a invocat că în urma încălcării dreptului său la judecare în termen rezonabil a plângerii, i-a fost cauzat prejudiciu moral în mărime de 4000 de euro, având în vedere că potrivit practicii Curții Europene pentru Drepturile Omului, în cazuri similare au fost acordate cu titlu de daune morale sume analogice.

A solicitat constatarea încălcării dreptului său la examinarea în termen rezonabil a plângerii depuse de avocatul Angela Babără la 05 ianuarie 2015 și încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, a sumei de 4000 de euro cu titlu de prejudiciu moral, precum și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 21 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea depusă de către Lilia Denisiuc a fost respinsă ca neîntemeiată.

La data de 15 iulie 2019 Lilia Denisiuc, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu, a declarat apel împotriva hotărârii din 21 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

Prin decizia din 09 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Lilia Denisiuc, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu și a fost menținută hotărârea din 21 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La data de 06 august 2020 Lilia Denisiuc, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei din 09 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 21 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului s-a invocat că instanțele de judecată au interpretat și aplicat eronat normele de drept material, precum și nu s-au expus motivat asupra tuturor circumstanțelor de fapt și de drept ale litigiului. Astfel, motivarea deciziei contestate nu întrunește condițiile prevăzute de art. 6 § 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Reprezentantul recurenteii a reiterat circumstanțele de fapt și de drept invocate în cererea de chemare în judecată și cererea de apel, indicând suplimentar că în instanțele naționale există o practică judiciară stabilă a Curții Supreme de Justiție de admitere a cererilor de asemenea gen. Prin urmare, o soluție contrară ar determina crearea unei

situații discriminatorii față de recurentă, ceea ce ar echivala cu încălcarea principiul egalității de tratament juridic.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 09 iunie 2020.

Decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa Liliei Denisiuc și a avocatului Serghei Mocanu la 04 iulie 2020, potrivit scrisorii de însoțire nr. 5832 (f.d. 160), însă lipsesc date cu privire la recepționarea acesteia.

Astfel, recursul, declarat la data de 06 august 2020, este în termen.

La data de 17 august 2020, copia recursului declarat de către Lilia Denisiuc, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu a fost expediată în adresa intimatului Ministerul Justiției, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 166, 168).

Intimatul nu și-a valorificat dreptul respectiv și nu a depus referință.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 09 decembrie 2020 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi respins, cu menținerea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că la 02 iulie 2014, Ștefan Timotin a sesizat Inspectoratul de Poliție Ciocana, solicitând tragerea la răspundere penală a Liliei Denisiuc și a lui Vitalie Denisiuc, pentru faptul că la 30 aprilie 2010 și 06 mai 2010, prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul unui împrumut, ar fi însușit de la el mijloace bănești în sumă de 12 700 de euro, lăsând în gaj un teren cu suprafață de 10, 5 ari, amplasat în comuna Budești, str. Sf. Ilie 9, înregistrat după Lilia Denisiuc.

La 01 august 2014, a fost inițiată urmărirea penală în cauza nr. 2011481390, după semnele infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) din Codul penal.

În cadrul urmăririi penale, la 09 septembrie 2014 Vitalie Denisiuc a fost recunoscut și audiat în calitate de bănuit, iar la 23 septembrie 2014 a fost recunoscută și audiată în calitate de bănuită și Lilia Denisiuc.

La 11 noiembrie 2014 Lilia Denisiuc a fost pusă sub învinuire, fiindu-i incriminată infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (5) din Codul penal.

Prin ordonanța din 18 noiembrie 2014, procurorul Renata Anici a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Vitalie Denisiuc și Lilia Denisiuc și clasarea procesului penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii de escrocherie.

Această ordonanță a fost contestată de avocatul lui Ștefan Timotin, Angela Babără procurorului ierarhic superior în ordinea art. 299¹ din Codul de procedură penală, însă prin ordonanța din 15 decembrie 2014 plângerea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

La 05 ianuarie 2015, avocatul Angela Babără a contestat ordonanțele din 18 noiembrie 2014 și 15 decembrie 2014 la Judecătoria Ciocana mun. Chișinău, în ordinea art. 313 din Codul de procedură penală, invocând ilegalitatea acestora.

Prin încheierea din 10 martie 2015 a Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău, a fost admisă plângerea depusă de Timotin Ștefan, reprezentat de avocatul Angela Babără, împotriva ordonanței din 18 noiembrie 2014 a procurorului în Procuratura sect. Ciocana privind scoaterea de sub urmărire penală a lui Vitalie Denisiuc și Lilia Denisiuc și clasarea procesului penal, precum și împotriva ordonanței din 15 decembrie 2014 a procurorului ierarhic superior de respingere a plângerii împotriva ordonanței de clasare a procesului penal.

La 30 octombrie 2015, procurorul Roman Clim repetat a dispus prin ordonanță scoaterea de sub urmărire penală a lui Vitalie Denisiuc și Lilia Denisiuc și clasarea procesului penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii de escrocherie.

La 18 iulie 2016, avocatul Angela Babără a contestat ordonanța din 30 octombrie 2015 cu privire la scoaterea de sub urmărire penală și clasarea procesului penal în cauza penală nr. 2014481390.

Prin ordonanța procurorului adjunct al Procuraturii sect. Ciocana din 29 iulie 2016, cererea înaintată de către avocatul Angela Babără a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată. Această ordonanță a fost contestată la 29 septembrie 2016.

La 02 noiembrie 2016, Lilia Denisiuc și Vitalie Denisiuc au declarat recurs împotriva încheierii din 10 martie 2015 a Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău, solicitând repunerea în termen, admiterea recursului, casarea încheierii și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care plângerea lui Ștefan Timotin să fie respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 05 decembrie 2016 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, a fost admis recursul și a fost casată încheierea din 10 martie 2015 a Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău, cu dispunerea rejudecării plângerii, în alt complet de judecată (f.d. 81-92).

Prin încheierea din 18 aprilie 2017 a judecătorului de instrucție al Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, au fost respinse plângerile depuse de avocatul Angela Babără la 05 ianuarie 2015 și 18 iulie 2016, ca fiind neîntemeiate.

Nefiind de acord cu încheierea instanței de judecată, avocatul Angela Babără a declarat recurs.

Prin decizia din 27 septembrie 2017 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, a fost admis recursul și a fost casată încheierea din 18 aprilie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, cu dispunerea rejudecării plângerii, în alt complet de judecată.

Prin încheierea din 07 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, au fost respinse plângerile depuse de avocatul Angela Babără la 05 ianuarie 2015 și 19 iulie 2016, ca fiind neîntemeiate (f.d. 74-80).

Iar, prin decizia din 12 aprilie 2018 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, a fost respins recursul și a fost menținută încheierea din 07 februarie 2018.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Lilia Denisiuc a solicitat constatarea încălcării dreptului său la examinarea în termen rezonabil a plângerii depuse de avocatul Angela Babără la 05 ianuarie 2015 și încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, a sumei de 4000 de euro cu titlu de prejudiciu moral, precum și a cheltuielilor de judecată.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii, respingând-o integral.

Ulterior, instanța de apel a respins apelul declarat de către Lilia Denisiuc, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu și a menținut hotărârea primei instanțe, pe care a considerat-o legală și întemeiată.

Verificând legalitatea deciziei atacate prin prisma argumentelor invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanțele ierarhic inferioare corect au respins acțiunea depusă de către Lilia Denisiuc.

Conform art. 2 alin. (1), (2) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Instanța de recurs reține că în materia pretinselor violări a duratei procedurilor penale, pot pretinde încălcarea dreptului la durata nerezonabilă a procedurilor penale doar acuzatul (bănuitul, învinuitul, inculpatul), iar, victimele, persoanele care au înaintat o sesizare, martorii, alte persoane participante în proces nu pot pretinde această încălcare, cu excepția când victima unei infracțiuni pretinde durata nerezonabilă a procedurilor penale în legătură cu imposibilitatea soluționării aspectului civil, și anume, examinarea excesiv de lungă a acțiunii sale civile în cadrul procedurilor penale.

Pentru aprecierea respectării termenului rezonabil urmează a fi supuse aprecierii criteriile de complexitate a cauzei, comportamentul părților și al autorităților relevante și miza pentru reclamant.

Complexitatea cauzei se apreciază după caz și individual. Cu referire la acest aspect, instanța de recurs reține că plângerile depuse în temeiul art. 313 din Codul de procedură penală sunt medii de complexitate, întrucât la examinarea acestora sunt implicați petiționarul și procurorul.

Comportamentul părților se apreciază de asemenea după caz și individual. În speță, în ceea ce privește conduita autorităților responsabile de supravegherea termenului rezonabil, se constată că ședințele de judecată au fost numite la intervale rezonabile, iar contestarea de către avocatul Angela Babără a încheierilor judecătorescilor de instrucție constituie un drept procedural al acesteia.

Miza pentru reclamant relevă importanța sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen rezonabil. Referitor la importanța procesului pentru reclamant, se reiterează că la caz, obiect al examinării a constituit o plângere în temeiul art. 313 din Codul de procedură penală.

Astfel, instanța de apel corect a conchis că Lilia Denisiuc nu ar fi avut un interes stringent de a obține o soluție pe fond în termeni restrânși, în condițiile în care prin ordonanța din 18 noiembrie 2014 a fost dispusă scoaterea acesteia de sub urmărire penală și clasarea procesului penal, din motivul că fapta nu întrunește elementele infracțiunii de escrocherie. Mai mult ca atât, în conformitate cu art. 313 alin. (4) din Codul de procedură penală (în vigoare la acel moment), plângerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, cu participarea doar a procurorului și cu citarea persoanei care a depus plângerea.

Totodată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, într-adevăr, art. 313 alin. (4) din Codul de procedură penală prevede că, plângerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, însă, instanța nu ar trebui sub pretextul respectării termenelor rezonabile în cadrul procesului de judecată să refuze în cercetarea probelor necesare pentru o completă și corectă soluționare a cauzei, care în consecință ar încălca principiul egalității armelor. Or, depășirea termenului legal de examinare a cauzei nu echivalează cu încălcarea termenului rezonabil.

Iar, termenul de 10 de zile prevăzut pentru soluționarea plângerilor împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală, nu poate fi considerat ca limită temporală, trecerea căreia condiționează numai aplicabilitatea Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011.

Prin urmare, instanțele ierarhic inferioare just au respins acțiunea depusă de Lilia Denisiuc împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a plângerii și repararea prejudiciului moral, ca fiind neîntemeiată.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Lilia Denisiuc, reprezentată de avocatul Serghei Mocanu.

Se menține decizia din 09 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 21 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Lilia Denisiuc împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a plângerii și repararea prejudiciului moral.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

judecătorii

Svetlana Filincova

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Mariana Pitic